

Plan wynikowy. Klasa 1

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
1. Dlaczego uczymy się historii? Zagadnienia 1. Czym jest historia? 2. Epoki, wieki, mierzenie czasu. 3. Rodzaje źródeł historycznych.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: wiek, era, epoka, historia, prehistoria, źródło historyczne; oblicza czas, który upłynął między epokami i wydarzeniami; przypisuje daty wydarzeń do odpowiednich wieków 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kolejne epoki historyczne; wie, jakie wyróżniamy rodzaje źródeł historycznych; wyjaśnia, dlaczego uczymy się historii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne rozumienie konieczności nauki historii 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikuje źródła historyczne, posługując się przykładami; uzasadnia przydatność źródeł w pracy historyka i archeologa 	
2. Prehistoria – początki ludzkości Zagadnienia 1. Początki gatunku ludzkiego. 2. Neandertalczycy i ludzie współcześni. 3. Życie ludzi w okresie paleolitu.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie: <i>homo sapiens</i>; wie, kiedy i na jakim obszarze pojawił się gatunek <i>homo sapiens</i>; wymienia narzędzia, którymi posługiwali się ludzie w czasach paleolitu; opowiada o sposobach zdobywania pożywienia, mieszkaniach i ubiorach ludzi w epoce paleolitu 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: paleolit, hominidy, neandertalczyk; zaznacza okres paleolitu na osi czasu; umie wskazać na mapie kierunki ekspansji człowieka współczesnego 	<ul style="list-style-type: none"> wie, dlaczego ludzie pierwotni musieli żyć w grupach; dostrzega wpływ klimatu na warunki życia ludzi; wie, skąd pochodzi nazwa paleolit 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ warunków naturalnych na sposoby zdobywania pożywienia i mieszkania człowieka pierwotnego; rozumie i uzasadnia, dlaczego w czasach prehistorycznych Ziemia nie była zaludniona równomiernie 	1. – 1., 2.
3. Rewolucja neolityczna, czyli początki rolnictwa Zagadnienia 1. Pierwsi rolnicy. 2. Stałe osadnictwo. 3. Postęp technologiczny – od ceramiki do metalurgii. 4. Od neolitu do epoki brązu.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i wyjaśnia pojęcie neolit; umie wskazać na osi czasu okres neolitu; umie opowiedzieć o sposobach zdobywania pożywienia, sposobach zamieszkiwania i ubiorach ludzi w epoce neolitu; wskazuje na mapie miejsca, gdzie najwcześniej rozwinęło się rolnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: rewolucja neolityczna, plemię, ceramika, epoka brązu; wie, w jakich okolicznościach ludzie zaczęli uprawiać zboże i hodować zwierzęta; wie, kiedy doszło do rewolucji neolitycznej; wie, jakie zwierzęta zostały przez człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wpływ klimatu na zmiany w życiu ludzi; potrafi dostrzec różnice między epokami paleolitu, neolitu i brązu; wskazuje czynniki decydujące o rozwoju rolnictwa na obszarze Żywnego Półkuli 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, dlaczego nie wszyscy ludzie w epoce neolitu musieli zajmować się rolnictwem; potrafi wskazać rewolucyjny charakter zmian zachodzących w epoce neolitu; rozumie wpływ nowych narzędzi na jakość życia ludzi 	1. – 1., 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
4. Pierwsze cywilizacje. Przykład Babilonii Zagadnienia 1. Położenie geograficzne Mezopotamii. 2. Warunki naturalne a życie mieszkańców. 3. Historia Babilonii. 4. Religia mieszkańców starożytnej Mezopotamii. 5. Osiągnięcia cywilizacyjne Międzyrzecza.	– rozumie pojęcia: Mezopotamia, pismo klinowe, politeizm, ziggurat, Kodeks Hammurabiego, sieć nawadniająca; – opowiada, czym zajmowali się mieszkańcy Międzyrzecza	– zna położenie geograficzne Mezopotamii; – wskazuje na mapie pierwsze państwa Bliskiego Wschodu; – zna postać Hammurabiego; – wie, w jaki sposób mieszkańcy Babilonii czcili swoich bogów; – wie, jakie były osiągnięcia cywilizacyjne Mezopotamii	– omawia wpływ warunków naturalnych Mezopotamii na życie jej mieszkańców; – wie, które osiągnięcia cywilizacyjne Mezopotamii odgrywały ważną rolę do dziś	– wie, jakie znaczenie dla funkcjonowania państwa babilońskiego miały pismo i sieć nawadniająca; – wie, co oznacza zasada „oko za oko...”; – samodzielnie ocenia stosowaną w Kodeksie Hammurabiego zasadę odwetu	2. – 1., 3., 4.
5. Starożytny Egipt Zagadnienia 1. Warunki naturalne starożytnego Egiptu. 2. Egipt darem Nilu. 3. Społeczeństwo egipskie.	– rozumie pojęcia: faraon, system nawadniający, sieć irygacyjna, piramida, politeizm, hieroglify, papirus; – znajduje i wskazuje na mapie terytorium starożytnego Egiptu; – omawia wpływ położenia geograficznego Egiptu na życie jego mieszkańców	– wymienia egipskie grupy społeczne i określa ich funkcje; – podaje przykłady osiągnięć naukowych Egiptu; – rozpoznaje na ilustracjach zabytki starożytnego Egiptu i zna ich przeznaczenie; – wie, kiedy powstało państwo egipskie (łączące Górny i Dolny Egipt), i potrafi wskazać ten moment na osi czasu	– wyjaśnia, co znaczy powiedzenie: „Egipt darem Nilu”; – rozumie znaczenie sieci irygacyjnej dla rozwoju egipskiego rolnictwa	– rozumie, dlaczego w Egipcie powstała organizacja państwowa; – wymienia osiągnięcia cywilizacyjne Egipcjan i wskazuje dziełziny, w których do dziś wykorzystujemy wynalazki egipskie; – zna różne koncepcje dotyczące budowy piramid	2. – 1., 2., 3., 4.
6. Religia starożytnych Egipcjan Zagadnienia 1. Bogowie starożytnego Egiptu. 2. Wiara w życie pozagrobowe i jej konsekwencje. 3. Kapłani i kapłanki. 4. Piramidy i świątynie.	– rozumie pojęcia: politeizm, piramida, sarkofag, życie pozagrobowe, mumifikacja	– potrafi wymienić najważniejszych bogów egipskich; – rozumie, dlaczego Egipcjanie mumifikowali zwłoki zmarłych; – potrafi omówić rolę kapłanów w życiu Egipcjan	– wymienia sposoby oddawania czci bogom w Egipcie; – rozumie znaczenie wiary w życie pozagrobowe dla codziennego życia Egipcjan; – wie, dlaczego i w jaki sposób powstawały piramidy	– rozumie znaczenie <i>Księgi umarłych</i> jako źródła historycznego; – rozumie i uzasadnia kluczową rolę społeczną kapłanów w Egipcie; – opisuje egipskie obyczaje pogrzebowe	2. – 3.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
7. Izrael – lud wybrany przez Boga Zagadnienia 1. Warunki naturalne Palestyny. 2. Religia Izraela. 3. Historia narodu wybranego.	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia i terminy: monoteizm, Arka Przymierza, Ziemia Obiecana, czasy patriarchów, salomonowy wyrok, szabat, rabin, judaizm, naród wybrany, teokracja, Biblia, Tora; – charakteryzuje główne zasady judaizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wpływ warunków geograficznych Palestyny na życie jej mieszkańców; – wskazuje Palestynę na mapie; – wymienia postacie związane z historią narodu wybranego: Abrahama, Mojżesza, Dawida, Salomona 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na jakie etapy można podzielić historię narodu wybranego; – wskazuje różnice pomiędzy religiami Egiptu, Mezopotamii i Izraela; – dostrzega korzenie chrześcijaństwa w judaizmie, wskazuje cechy wspólne obu religii 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie znaczenie Biblii jako źródła historycznego; – wie, gdzie mieszkają współcześni wyznawcy judaizmu 	3. – 1., 2.
8. Lekcja powtórzeniowa. Początki ludzkości i cywilizacje Bliskiego Wschodu Zagadnienia 1. Początki gatunku ludzkiego. 2. Życie ludzi w epokach paleolitu, neolitu i brązu. 3. Położenie geograficzne Mezopotamii, Egiptu i Palestyny. 4. Wpływ warunków naturalnych na życie mieszkańców państw starożytnego Wschodu. 3. Wierzenia religijne i formy kultu w państwach starożytnego Bliskiego Wschodu. 4. Osiągnięcia cywilizacji starożytnego Bliskiego Wschodu. 5. Najstarsze formy ustrojowe.	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: wiek, era, epoka, historia, prehistoria, źródło historyczne: paleolit, neolit, rewolucja neolityczna, judaizm, Mezopotamia, faraon, piramida, hieroglify, papirus, sieć irygacyjna, politeizm, monoteizm; – oblicza upływ czasu pomiędzy epokami; – wskazuje na mapie: kolebkę gatunku ludzkiego, Mezopotamię, Egipt, Palestynę; – zna postacie: Hammurabiego, Mojżesza, Dawida, Salomona 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje genezę i znaczenie powiedzeń: „oko za oko...”, „salomonowy wyrok”; – omawia zasady funkcjonowania państw Mezopotamii, państwa egipskiego i Izraela; – rozumie pojęcia: zodiak, Kodeks Hammurabiego, Biblia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady dzieł sztuki będące wytworami starożytnych Babilończyków, Egipcjan, Izraelitów; – wyjaśnia przyczyny osiedlenia się Izraelitów w Palestynie i przedstawia dzieje ich państwa; – wyjaśnia wpływ religii na funkcjonowanie państwa egipskiego i izraelskiego; – wyjaśnia znaczenie pisma i sieci irygacyjnej dla funkcjonowania starożytnych państw Bliskiego Wschodu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ osiągnięć cywilizacyjnych ludów starożytnego Bliskiego Wschodu na życie współczesnych ludzi 	
Sprawdzian 1.					

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
9. Początki Grecji Zagadnienia 1. Warunki naturalne starożytnej Grecji. 2. Zajęcia mieszkańców. 3. Minojczy – najstarsza cywilizacja epoki brązu w basenie Morza Egejskiego. 4. Achajowie – rozkwit i upadek cywilizacji mykeńskiej.	– wskazuje na mapie starożytną Grecję; – opowiada o zajęciach starożytnych Greków	– wie, kim był Homer; – rozumie pojęcia i terminy: cywilizacja minojska, cywilizacja mykeńska, Achajowie, polis	– wie, na jakie krainy dzieliła się Hellada; – charakteryzuje osiągnięcia cywilizacji minojskiej i mykeńskiej; – wskazuje na mapie Mykeny i Knossos	– porównuje warunki naturalne Grecji i państw Bliskiego Wschodu oraz wskazuje przyczyny i następstwa różnic w ich rozwoju	4. – 1., 3.
10. Grecka polis: Ateny Zagadnienia 1. Wieki Ciemne. 2. Narodziny polis. 3. Rządy arystokracji i tyranów. 4. Droga do demokracji w Atenach. 5. Demokracja ateńska.	– wskazuje Ateny na mapie; – rozumie pojęcia: tyrania, demokracja, arystokracja, drakońskie prawa, strateg, agora, ostracyzm	– wie, kim byli: Perykles, Drakon, Demostenes; – opowiada o przemianach ustrojowych w starożytnych Atenach; – charakteryzuje demokrację ateńską	– porównuje różne formy sprawowania władzy w świecie starożytnych Greków; – charakteryzuje i ocenia ustroje polityczne: tyranie, oligarchię i demokrację	– dostrzega korzenie współczesnej demokracji w epoce starożytności; – porównuje demokrację ateńską ze współczesną	4. – 2.
11. Starożytna Sparta Zagadnienia 1. Historia Sparty. 2. Podziały społeczne. 3. Spartański ustrój. 4. Spartanie i wojna.	– wskazuje Spartę na mapie; – rozumie pojęcia: falanga, hoplita, hegemonia; – zna zasady sprawowania władzy w Sparcie; – krótko opisuje zasady wychowania dzieci w Sparcie	– zna genezę i znaczenie powiedzeń: „mówić lakonicznie”, „z tarczą lub na tarczy”, „wychowanie spartańskie”; – wyjaśnia przyczyny zwycięstw militarnych Sparty	– wie, kim byli heloci i periojkowie; – porównuje ustroj spartański z ustrojami innych plemi; – wie, jakie były przyczyny i skutki wychowania spartańskiego; – wskazuje cechy armii i zasady walki, dzięki którym Spartanie odnosili sukcesy militarne	– wyjaśnia, dlaczego Sparcie udało się osiągnąć hegemonię w Grecji; – rozumie związek między podziałem społecznym w Sparcie i sytuacją wewnętrzną tego państwa; – porównuje i samodzielnie ocenia ustroje polityczne Aten i Sparty	4. – 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
12. Wierzenia starożytnych Greków Zagadnienia 1. Grecy bogowie. 2. Mity greckie.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejszych greckich bogów: Zeusa, Posejdona, Hermesa, Apollona, Hefajstosa, Artemidę, Afrodytę, Atenę, Herę, Demeter; zna formy oddawania czci bogom przez Greków 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie pojęcia: heros, mit; wie, kim byli: Herakles, Dedal, Ikar, Tezeusz 	<ul style="list-style-type: none"> umie opowiedzieć mity o Heraklesie, Tezeuszu, Dedalu i Ikarze 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ mitologii greckiej na współczesną kulturę 	4. – 3.
13. Kultura i sztuka Greków w starożytności Zagadnienia 1. Teatr grecki. 2. Igrzyska olimpijskie. 3. Grecy ojcami filozofii. 3. Architektura starożytnej Grecji. 4. Perykles i jego epoka.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: teatr, filozofia, igrzyska olimpijskie; zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich – 776 r. p.n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak przebiegały starożytne igrzyska olimpijskie; wymienia starożytne dyscypliny olimpijskie; wie, gdzie odbywały się igrzyska; charakteryzuje grecki teatr, zna jego genezę; zna twórców i myślicieli greckich, takich jak: Sofokles, Fidiasz, Archimedes; Sokrates, Platon, Arystoteles; wie, jak wyglądał teatr grecki i jaką formę miały przedstawienia teatralne; wymienia dziedziny wiedzy rozwijające się w antycznej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> umie porównać współczesne i starożytne igrzyska olimpijskie; potrafi scharakteryzować różne formy oddawania czci bogom przez Greków i wskazać te, które przetrwały do dziś jako kulturalne dziedzictwo starożytnej Grecji; wymienia dzieła Fidiasza, Myrona, Sofoklesa; wyjaśnia genezę powstania teatru greckiego; umie wskazać kolumny w porządku doryckim, jońskim i korynckim; potrafi podać cechy charakterystyczne budowli greckich 	<ul style="list-style-type: none"> zna poglądy czolowych greckich filozofów; potrafi omówić wpływ sztuki greckiej na współczesne kanony piękna i architektury 	4. – 3. 6. – 1., 2.
14. Wojny w świecie greckim Zagadnienia 1. Starożytna Persja. 2. Wojny grecko-perskie: a) Maraton, b) Termopile, c) Salamina. 3. Wojna peloponeska.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze bitwy wojen persko-greckich i zna rezultaty tych bitew; zna daty bitew: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.; zna postacie Miltiadesa i Leonidas 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Persję, Maraton, Termopile; wyjaśnia genezę biegu maratońskiego; omawia wynik wojny peloponeskiej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny i skutki wojen persko-greckich; wyjaśnia, dlaczego doszło do wojny peloponeskiej, i zna jej skutki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Grekom udało się pokonać Persów; uzasadnia, dlaczego potomni wystawili pomnik pod Termopilami 	zagadnienia wykraczające poza podstawę programową

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
15. Imperium Aleksandra Wielkiego. Świat hellenistyczny Zagadnienia 1. Macedonia za czasów Filipa II. 2. Podboje Aleksandra Wielkiego. 3. Imperium Aleksandra Wielkiego. 4. Świat hellenistyczny.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia i powiedzenia: Filipika, „rozciać węzeł gordyjski”, kultura hellenistyczna; - wie, w jaki sposób Aleksander zbudował swoje imperium 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Macedonię, Grecję, ziemie podbite przez Aleksandra Wielkiego; - zna datę bitwy pod Issos – 333 r. p.n.e.; - opisuje państwo stworzone przez Aleksandra Wielkiego; - podaje przykłady sztuki hellenistycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie reform Filipa II dla budowy potęgi Macedonii; - wyjaśnia założenia polityki wewnętrznej Aleksandra i rozumie ich związek z planami budowy wielkiego imperium 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego imperium zbudowane przez Aleksandra rozpadło się po jego śmierci; - uzasadnia przydomek nadany Aleksandrowi przez potomnych; - wie, jak wyglądały dzieła sztuki epoki hellenistycznej, i potrafi je opisać 	6. – 1.
16. Lekcja powtórzeniowa. Starożytna Grecja Zagadnienia 1. Położenie geograficzne Hellady. 2. Wpływ warunków naturalnych na życie mieszkańców starożytnej Grecji. 3. Wierzenia religijne i formy kultu. 4. Osiągnięcia starożytnych Greków. 5. Formy ustrojowe starożytnej Grecji.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: demokracja, oligarchia, igrzyska olimpijskie, politeizm; - wskazuje na mapie starożytną Grecję; - zna postacie: Leonidas, Aleksandra Wielkiego; - wie, kiedy odbyły się pierwsze igrzyska olimpijskie, rozegrały się bitwy pod Maratonem i Termopilami; - wymienia greckich bogów 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje genezę i znaczenie powiedzeń: „mówić lakonicznie”, „z tarczą lub na tarczy”, „wychowanie spartańskie”; - wyjaśnia przyczyny sukcesów militarnych Sparty; - omawia zasady funkcjonowania demokracji ateńskiej, oligarchii spartańskiej, państwa Aleksandra Wielkiego; - rozumie pojęcia: teatr, mit, heros; - wskazuje genezę i cechy teatru greckiego, igrzysk olimpijskich; - podaje, kto był zwycięzcą wojen persko-greckich; - wie, kim byli: Sofokles, Fidasz, Archimedes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Perykles, Homer; - podaje przykłady osiągnięć sztuki greckiej, w tym dzieł hellenistycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dzieła: Fidasz, Sofoklesa, Myrona; - wyjaśnia przyczyny: wojen persko-greckich; wzrostu znaczenia Macedonii, zwycięstw Aleksandra Wielkiego; - charakteryzuje i ocenia formy ustrojowe: demokrację, oligarchię, monarchię; - wyjaśnia wpływ religii na funkcjonowanie państw greckich; - omawia skutki wychowania spartańskiego dla funkcjonowania państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia przydomek nadany Aleksandrowi Macedońskiemu; - omawia przyczyny napięć w państwie spartańskim; - wskazuje wpływ cywilizacji i sztuki starożytnej Grecji na współczesną cywilizację i sztukę; - porównuje demokrację starożytną ze współczesną; - porównuje warunki naturalne różnych krajów starożytnych; wskazuje podobieństwa i różnice oraz ich wpływ na funkcjonowanie państw 	

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
Sprawdzian 2.					
17. Początki Rzymu. Republika i jej instytucje Zagadnienia 1. Legendarne początki Rzymu. 2. Etruskowie. 3. Od królestwa do Republiki. 4. Republikańskie urzędy i ich funkcjonowanie.	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie miasto Rzym; - wie, w którym wieku powstało państwo rzymskie; - rozumie pojęcia: republika, senat, konsul; - podaje imię legendarnego założyciela Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejszych rzymskich urzędników; - omawia zadania rzymskich urzędników i przedstawia tryb ich wybierania; - wyjaśnia, kim byli Etruskowie; - zna rok założenia Rzymu: 753 r. p.n.e.; - wyjaśnia, kim byli plebejusze i patrycjusze 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia w kolejności chronologicznej formy ustrojowe państwa rzymskiego; - wyjaśnia, jak funkcjonowała republika; - omawia okoliczności konfliktu patrycjuszy i plebejuszy 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje funkcjonowanie współczesnych republik i starożytnej rzymskiej republiki; - wyjaśnia przyczyny upadku królestwa i powstania republiki; - dostrzega wady i zalety ustroju Republiki Rzymskiej 	5. – 1.
18. Od miasta-państwa do imperium Zagadnienia 1. Podbój Italii. 2. Wojny punickie. 3. Imperium rzymskie. 4. Legiony i legioniszi.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: legion, prowincja, namiestnik, imperium, romanizacja, wojna punicka; - wie, kim był Hannibal; - wie, kiedy Rzym podbił Italię oraz kiedy toczyły się wojny punickie 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie obszar podbity przez Republikę Rzymską; - wie, jakie znaczenie dla podbitych terenów miała romanizacja 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę sprzymierzeńców w prowadzeniu podbojów przez Rzym; - wie, kim był Scypio; - wyjaśnia, dlaczego doszło do wojen punickich; - wyjaśnia skutki wojen punickich 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i skutki podbojów rzymskich; - wyjaśnia, dlaczego Rzymianom udało się ostatecznie pokonać Kartagińczyków; - wyjaśnia, dlaczego armia rzymska mogła z powodzeniem prowadzić podboje 	5. – 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
19. Upadek Republiki i powstanie Cesarstwa Zagadnienia 1. Kryzys ustroju republikańskiego. 2. Powstania niewolników. 3. Wojny domowe. 4. Ustanowienie Cesarstwa. 5. Cesarz Oktawian August.	– rozumie pojęcia: latyfundiów, niewolnik, gladiator, proletariat, cesarstwo; – wie, kim był Spartakus	– zna datę największego powstania niewolników w państwie rzymskim – 73–71 p.n.e.; – zna postacie Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; – zna datę upadku Republiki – 30 r. p.n.e.; – rozumie pojęcia: cesarz, pryncypat; – wymienia pierwszego cezara (cesarza); – wyjaśnia różnice między ustrojem republiki i pryncypatu;	– wyjaśnia, dlaczego w Rzymie wybuchy powstania niewolników; – wyjaśnia, dlaczego powstanie Spartakusa zakończyło się klęską; – podaje przyczyny upadku Republiki	– wskazuje skutki wprowadzenia armii zawodowej w Rzymie; – wyjaśnia genezę i znaczenie powiedzeń: „Kości zostały rzucone”, „I Ty, Brutusie, przeciw mnie?”; – podaje autora <i>O wojnie galijskiej</i>	5. – 1.
20. Rozkwit Cesarstwa Rzymskiego. Rzymska cywilizacja Zagadnienia 1. Obszar Cesarstwa Rzymskiego. 2. Pokój rzymski. 3. Romanizacja prowincji.	– rozumie pojęcia: limes, Pax Romana, romanizacja, bazylika, amfiteatr, terminy, akwedukt, urbanizacja, romanizacja; – wskazuje na mapie obszar Cesarstwa Rzymskiego;	– opisuje, jak chroniono granice imperium; – wyjaśnia, dlaczego Rzymianie budowali drogi; – omawia znaczenie dróg w prowadzeniu podbojów przez Rzym; – podaje przykłady rzymskiego budownictwa; – wie, czym była urbanizacja	– rozumie wpływ pokoju rzymskiego na sytuację w Cesarstwie; – wyjaśnia znaczenie limesu dla funkcjonowania państwa; – rozumie znaczenie sieci dróg dla utrzymania rzymskiego panowania na rozległych obszarach	– wyjaśnia znaczenie procesu urbanizacji w państwie rzymskim; – omawia skutki romanizacji; – wskazuje wpływy cywilizacji rzymskiej we współczesnym świecie	5. – 2. 6. – 1., 2.
21. Kultura starożytnego Rzymu Zagadnienia 1. Edukacja w starożytnym Rzymie. 2. Prawo rzymskie. 3. Sztuka starożytnego Rzymu.	– rozumie pojęcia: kodeks, kodyfikacja; – wymienia najwspanialsze budowle rzymskie: Koloseum, Panteon	– wymienia najważniejszych przedstawicieli rzymskiej literatury; – wymienia dziedziny, w których kultura grecka wpłynęła na rzymską; – omawia rzymski wzorzec edukacji; – opisuje wygląd akweduktu, term, amfiteatru	– rozumie, dlaczego Rzymianie przejmowali greckie wierzenia, literaturę i filozofię; – wyjaśnia, dlaczego Rzymianie wznosili różne budowle publiczne; – rozpoznaje na fotografiach typowe rzeźby rzymskie	– porównuje osiągnięcia Rzymian i Greków; – wskazuje wpływy rzymskie we współczesnym prawodawstwie	5. – 3. 6. – 1., 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
22. Chrześcijaństwo w świecie rzymskim Zagadnienia 1. Palestyna w czasach Jezusa. 2. Życie i nauczanie Jezusa z Nazaretu. 3. Początki Kościoła. 4. Prześladowania chrześcijan.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: apostoł, Nowy Testament, podróż misyjna; - wskazuje na mapie krainę, w której narodził się Jezus; - zna nauczanie Jezusa Chrystusa i okoliczności powstania Nowego Testamentu; - wie, kim był św. Paweł; - opowiada o prześladowaniach chrześcijan 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, w jakich okolicznościach odbywały się podróże misyjne apostołów; - rozumie, dlaczego Rzymianie odnossili się do chrześcijan z nieufnością, a następnie zaczęli ich prześladować; - zna strukturę Kościoła w czasach wczesnochrześcijańskich; - wie, kto i kiedy zakończył prześladowania chrześcijan 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie okoliczności rozwoju chrześcijaństwa w świecie rzymskim; - wskazuje na mapie trasę podróży misyjnych św. Pawła; - wie, jak doszło do zakończenia prześladowań chrześcijan 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób chrześcijaństwo zmieniło świat antyczny; - rozumie przyczyny i skutki prześladowań chrześcijan 	7. – 1., 2.
23. Upadek Cesarstwa na Zachodzie Zagadnienia 1. Sytuacja polityczno-społeczna na zachodnich obszarach Cesarstwa. 2. Reformy Dioklecjana. 3. Wędrówki ludów i najazdy barbarzyńców na imperium rzymskie. 4. Upadek Cesarstwa na Zachodzie.	<ul style="list-style-type: none"> - omawia reformy Dioklecjana; - wskazuje, skąd barbarzyńcy przybywali na obszary Cesarstwa; - wie, co się wydarzyło w 476 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuację Cesarstwa Zachodniego przed upadkiem; - wymienia przyczyny upadku Cesarstwa na Zachodzie; - opowiada o okolicznościach upadku Cesarstwa Zachodniego; - zna postacie: Odoakra, Dioklecjana 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie reform Dioklecjana dla funkcjonowania państwa; - podaje argumenty za przyjęciem 476 r. jako cezury pomiędzy starożytnością a średniowieczem; - rozumie genezę i znaczenie słów: wandal, barbarzyńca 	<ul style="list-style-type: none"> - zna mechanizm dokonywania zmian na tronie cesarskim oraz jego przyczyny i skutki; - rozumie, dlaczego Cesarstwo Rzymskie zostało podzielone na dwie części; - rozumie przyczyny upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie; - potrafi ocenić wpływ czynników zewnętrznych i wewnętrznych na upadek Cesarstwa Zachodniego 	5. – 4.
24. Lekcja powtórzeniowa. Starożytny Rzym Zagadnienia 1. Przemiany ustrojowe w państwie rzymskim. 2. Rzym podbija świat. 3. Osiągnięcia cywilizacji rzymskiej.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: republika, legion, konsul, apostoł, Nowy Testament, romanizacja, akwedukt, terminy, imperium, cesarstwo, cesarz, chrześcijaństwo; - zna postacie: Jezusa Chrystusa, Cezara, Spartakusa, Hannibala; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rzymskich urzędników i omawia ich kompetencje; - rozumie pojęcia: patrycjusz, plebejusz, barbarzyńca; - zna postacie: Dioklecjana, św. Piotra, św. Pawła, Oktawiana Augusta; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia etapy rozwoju chrześcijaństwa i potrafi je scharakteryzować; - opisuje przyczyny i skutki: powstań niewolników, upadku Republiki, kryzysu w Cesarstwie; - opisuje różnice między ustrojami republiki i cesarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zalety i wady republiki i cesarstwa jako form ustrojowych; - wskazuje wpływ osiągnięć rzymskich na współczesne prawo i budownictwo; - opisuje znaczenie procesu romanizacji dla terenów podbitych przez Rzym 	

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
	<ul style="list-style-type: none"> - wie, co wydarzyło się w 476 r.; - wskazuje na mapie miasto Rzym i przybliżony zasięg państwa rzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje republikę i cesarstwo jako formy ustrojowe; - wymienia rzymskie osiągnięcia cywilizacyjne; - podaje przyczyny przesładowań chrześcijan; - wyjaśnia, dlaczego upadło Cesarstwo Rzymskie na Zachodzie; - omawia znaczenie wojen i podbojów dla funkcjonowania państwa rzymskiego; - wie, kiedy: trwało powstanie Spartakusa, nastąpił podział Cesarstwa na Wschodnio- i Zachodniorzymskie 			
Sprawdzian 3. 25. Barbarzyńcy, biskupi i opaci Zagadnienia <ol style="list-style-type: none"> 1. Królestwa barbarzyńskie. 2. Rola instytucji Kościoła w polityce, życiu społecznym i przemianach kultury. 3. Zakon benedyktyński i jego działalność. 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, że na gruzach Cesarstwa Zachodniego powstawały państwa plemienne; - wyjaśnia rolę biskupów i papieża w Europie Zachodniej w pierwszych wiekach średniowiecza; - rozumie pojęcia: chrystianizacja, klasztor, zakon, mnich; - zna postać św. Benedykta 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia działalność zakonu benedyktyński; - porównuje działalność zakonów we wczesnym średniowieczu i współcześnie 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, jaka była rola Kościoła w zachowaniu dziedzictwa starożytności; - wie, jakie znaczenie miała działalność zakonów w Europie Zachodniej w pierwszych wiekach średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, dlaczego po upadku Cesarstwa Zachodniego zaczęły powstawać państwa plemienne; - dostrzega zmianę roli Kościoła po upadku Cesarstwa Zachodniego 	12. – 1.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
26. W Bizancjum Zagadnienia 1. Sytuacja Cesarstwa Wschodniego (Bizancjum) po upadku Cesarstwa na Zachodzie. 2. Najazdy Słowian, Germanów i Arabów na obszary Cesarstwa Wschodniego. 3. Kultura i sztuka Bizancjum. 4. Podział Kościoła.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Bizancjum i Konstantynopol; rozumie pojęcia: ikona, Bizancjum, Kodeks Justyniana, prawosławie, podział Kościoła, herezja; wie, co się wydarzyło w 1054 r. 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o sytuacji gospodarczej i politycznej w Cesarstwie Wschodnim; wskazuje zabytki charakterystyczne dla kultury Bizancjum; wymienia cechy Kościoła wschodniego 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie Bizancjum dla przetrwania kultury starożytnej; zna przyczyny trwania Cesarstwa Wschodniego po upadku Cesarstwa Zachodniego; rozumie, dlaczego doszło do podziału Kościoła; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice pomiędzy Kościołami prawosławnym i katolickim; wie, jak układały się relacje pomiędzy cesarzem a Kościołem wschodnim; rozumie skutki podziału Kościoła dla dziejów chrześcijaństwa 	10. – 1., 2., 3.
27. Mahomet i powstanie cywilizacji islamu Zagadnienia 1. Arabia w czasach Mahometa. 2. Narodziny islamu. 3. Pięć filarów islamu. 4. Podboje Arabów. 5. Arabskie imperium. 6. Osiągnięcia cywilizacji islamu.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: arabska, islam, Koran, haracz; wie, kim był Mahomet, i opowiada o jego działalności; wie, kiedy powstał islam; zna podstawowe zasady islamu; wskazuje na mapie ziemie podbite przez Arabów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia warunki naturalne na Półwyspie Arabskim i życie beduinów; wyjaśnia, dlaczego Arabowie toczyli „świętą wojnę”; wie, w jaki sposób Arabowie władali podbitymi ziemiami; zna osiągnięcia cywilizacji arabskiej 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, dlaczego Arabowie prowadzili podboje; wymienia zabytki typowe dla architektury arabskiej i podaje ich cechy; porównuje islam z innymi religiami 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, jakie znaczenie dla funkcjonowania państwa ma sposób sprawowania władzy na terenach podbitych 	8. – 1., 2., 3.
28. Państwo Franków – wzór średniowiecznej monarchii Zagadnienia 1. Podbój Galii przez Franków. 2. Królestwo Franków państwem patrymonialnym. 3. Karolingowie i Państwo Kościelne. 4. Powstanie imperium Karola Wielkiego.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: renesans karoliński, majordomus, Państwo Kościelne, minuskuła; zna postacie: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Krótkiego, Karola Wielkiego; wskazuje na mapie państwo Franków i Państwo Kościelne; wie, co wydarzyło się w latach: 496, 800, 843 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak działała aparat państwowy w monarchii Karola Wielkiego; wymienia przejawy renesansu karolińskiego; rozumie znaczenie przyjęcia tytułu cesarza przez Karola; omawia postanowienia traktatu w Verdun 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny objęcia tronu przez Karolingów; opisuje, jak Karol Wielki budował swoje imperium; rozumie, jakie znaczenie miało przywrócenie cesarstwa na Zachodzie; wyjaśnia, dlaczego nie udało się utrzymać jedności cesarstwa karolińskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> omawia okoliczności powstania Państwa Kościelnego; wyjaśnia znaczenie renesansu karolińskiego dla rozwoju kultury europejskiej; uzasadnia znaczenie traktatu w Verdun w procesie powstawania państw w Europie 	9. – 1., 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
<p>5. Renesans karoliński. 6. Wskreszenie cesarstwa na Zachodzie. 7. Traktat w Verdun i rozpad cesarstwa karolińskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: wasal, senior, feudalizm, rozdrobnienie feudalne, inwestytura, lenno, feudum, Rzesza niemiecka; - opisuje zależności lenne; - wie, kim był Wilhelm Zdobywca; - wie, co wydarzyło się w 1066 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje system zależności feudalnych; - opisuje ceremoniał nadania lenna; - opowiada o rozdrobnieniu feudalnym we Francji; - podaje okoliczności i czas powstania państwa niemieckiego; - wymienia działania podejmowane przez Ottona III; - wskazuje na mapie trasy najazdów Normanów; - opowiada o celach i przebiegu najazdów Normanów 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia różnice między starożytnym Cesarstwem Rzymskim a cesarstwem Karola Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wady i zalety ustroju feudalnego z punktu widzenia seniora i wasala; - zna przyczyny i skutki najazdów wikingów 	<p>9. – 3. 11. – 1.</p>
<p>29. Seniorzy i wasale Zagadnienia 1. Rozdrobnienie feudalne. 2. Seniorzy i wasale. 3. Francja państwem feudalnym. 4. Powstanie Rzeszy niemieckiej. 5. Cesarstwo Ottonów. 6. Podboje wikingów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: gągolica, cyrylica, wiec, szlak bursztynowy, kultura materialna; - wie, czym handlowano na szlaku bursztynowym; - opowiada o osiedleniu się Słowian na obszarach europejskich; - na podstawie tekstu źródłowego opowiada o zwyczajach Słowian 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia pierwsze państwa słowiańskie; - opowiada o misyjnej działalności Cyryla i Metodego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie wykopalisk archeologicznych dla poznawania najdawniejszych dziejów ziem polskich; - wyjaśnia znaczenie szlaku bursztynowego dla rozwoju handlu w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje okoliczności powstania państw w Europie Zachodniej i Wschodniej; - uzasadnia rolę gągolicy w procesie chrystianizacji Słowian; - omawia znaczenie chrystianizacji w procesie przemian sposobu życia Słowian 	<p>zagadnienia wykraczające poza podstawę programową</p>
<p>30. Przybycie Słowian i ich pierwsze państwa Zagadnienia 1. Ziemie polskie w starożytności. 2. Szlak bursztynowy. 3. Początki Słowiańszczyzny. 4. Powstanie pierwszych państw słowiańskich. 5. Apostołowie Słowian.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: gągolica, cyrylica, wiec, szlak bursztynowy, kultura materialna; - wie, czym handlowano na szlaku bursztynowym; - opowiada o osiedleniu się Słowian na obszarach europejskich; - na podstawie tekstu źródłowego opowiada o zwyczajach Słowian 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia pierwsze państwa słowiańskie; - opowiada o misyjnej działalności Cyryla i Metodego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia znaczenie wykopalisk archeologicznych dla poznawania najdawniejszych dziejów ziem polskich; - wyjaśnia znaczenie szlaku bursztynowego dla rozwoju handlu w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje okoliczności powstania państw w Europie Zachodniej i Wschodniej; - uzasadnia rolę gągolicy w procesie chrystianizacji Słowian; - omawia znaczenie chrystianizacji w procesie przemian sposobu życia Słowian 	<p>zagadnienia wykraczające poza podstawę programową</p>

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
31. Początki państwa polskiego Zagadnienia 1. Osadnictwo i gospodarka w czasach plemiennych. 2. Plemiona polskie. 3. Państwo Mieszka I. 4. Chrzest Polski.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia plemiona zamieszkujące ziemie polskie; wie, co wydarzyło się w latach: 966, 972; wie, kim byli: Mieszko I, Dobrawa, Jordan; opowiada o przyjęciu chrztu przez Mieszka I; rozumie pojęcia: plemię, danina, biskupstwo misyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie ziemie podbite przez Mieszka I; przedstawia osadnictwo i gospodarkę ziem polskich w czasach plemiennych; opowiada o funkcjonowaniu i organizacji państwa Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny powodzenia podbojów Mieszka I; wskazuje przyczyny i skutki chrztu Polski; wyjaśnia, dlaczego za Mieszka I zmieniły się stosunki polsko-niemieckie 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega przełomowe znaczenie chrztu dla rozwoju państwa polskiego 	13 – 1., 3., 4.
32. Polska pod panowaniem Bolesława Chrobrego Zagadnienia 1. Bolesław Chrobry i biskup Wojciech. 2. Zjazd gnieźnieński. 3. Plany Ottona III w stosunku do Polski. 4. Wojny Bolesława Chrobrego. 5. Koronacja Bolesława Chrobrego – Królestwo Polskie.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego; wie, kim byli: Bolesław Chrobry, św. Wojciech, Otto III; pamięta, co wydarzyło się w latach: 997, 1000, 1018, 1025; opowiada o okolicznościach śmierci biskupa Wojciecha; wie, z kim toczył wojny Bolesław Chrobry, i zna ich skutki 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia znaczenie koronacji władcy dla państwa; wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla przyszłości Polski; przedstawia stanowisko Ottona III wobec Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia panowanie Bolesława Chrobrego; podaje przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego; wyjaśnia przyczyny i skutki wojen toczonych przez Bolesława Chrobrego; uzasadnia przydomek nadany Bolesławowi przez potomnych; uzasadnia znaczenie koronacji Bolesława dla pozycji Polski w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zmienną postawę Niemiec wobec Polski za panowania Bolesława Chrobrego; dostrzega znaczenie utworzenia arcybiskupstwa w Gnieźnie; charakteryzuje politykę międzynarodową Bolesława Chrobrego 	13. – 1., 4.
33. Zmienne losy monarchii piastowskich Zagadnienia 1. Upadek państwa piastowskiego. 2. Książę Kazimierz Odnowiciel. 3. Panowanie Bolesława Śmiałego. 4. Konflikt Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem. 5. Rządy Władysława Hermana.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: sukcesja, pałatyn; wymienia kolejnych władców Polski z dynastii Piastów; wie co wydarzyło się w latach: 1031, 1039, 1076, 1079; wie, kto najechał na polskie ziemie; opowiada o rządach Kazimierza Odnowiciela; zna postać Władysława Hermana; opowiada o rządach Władysława Hermana 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o konflikcie pomiędzy Bezprymem a Mieszkiem II i skutkach tego sporu; omawia sytuację Polski w czasie kryzysu po śmierci Mieszka II; opisuje przebieg konfliktu pomiędzy królem Bolesławem Śmiałym a biskupem Stanisławem 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki kryzysu po śmierci Mieszka II; uzasadnia, dlaczego potomni nadali Kazimierzowi przydomek „Odnowiciel”; wyjaśnia okoliczności najazdu Czechów na Polskę; ocenia rządy Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego, Władysława Hermana 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii w czasach wczesnopiastowskich; przedstawia okoliczności konfliktu króla Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem; porównuje rządy twórców państwa polskiego z rządami ich następców 	13. – 1., 4.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
34. Państwo i społeczeństwo w czasach wczesnopiętostowych Zagadnienia 1. Kształtowanie się ponadplemiennej monarchii. 2. Ustrój prawa książęcego i jego przemiany. 3. Organizacja państwa – system grodowy.	– rozumie pojęcia: monarchia patrymonialna, danina, regalia, prawo książęce, rycerstwo, duchowieństwo, gród, podgrodzie; – wymienia daniny, jakie na rzecz państwa musieli uiszczać mieszkańcy	– omawia pozycję księcia w państwie, rozumie zakres władzy książęcej; – wyjaśnia znaczenie systemu podatkowego dla działalności władzy	– uzasadnia znaczenie systemu grodowego dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania państwa; – uzasadnia znaczenie danin dla funkcjonowania państwa	– wskazuje zmiany społeczne, które zaszły w Polsce pierwszych Piastów i łączy je z panowaniem właściwych władców; – dostrzega mechanizmy funkcjonowania władzy w państwie wczesnopiętostowym i je opisuje	13. – 2., 4.
35. Spór cesarstwa z papieżem o inwestyturę Zagadnienia 1. Ciemne wieki w dziejach Kościoła. 2. Cluny – źródło odnowy Kościoła. 3. Reforma gregoriańska. 4. Grzegorz VII i Henryk IV – spór o inwestyturę. 5. Konkordat wormacki.	– rozumie pojęcia i powiedzenia: konkordat, „pójść do Canossy”, reforma gregoriańska, celibat, konkordat, konklawe; – wie, kim byli Grzegorz VII i Henryk IV; – omawia przebieg konfliktu pomiędzy cesarzem i papieżem	– pamięta datę konkordatu wormackiego – 1122 r.; – opowiada o przebiegu konfliktu między cesarzem i papieżem; – wyjaśnia, na czym polegał kompromis zawarty pomiędzy cesarzem a papieżem	– omawia przyczyny konfliktu pomiędzy papieżem i cesarzem; – uzasadnia, dlaczego ani papież, ani cesarz nie chcieli się wyrzec wpływu na obsadę stanowisk kościelnych	– uzasadnia znaczenie reform kluniackich dla poprawy sytuacji w Kościele; – wskazuje skutki sporu pomiędzy papieżem a cesarzem	9. – 4.
36. Lekcja powtórzeniowa. Wczesne średniowiecze Zagadnienia 1. System lenny. 2. Kształtowanie się państw wczesnośredniowiecznej Europy. 3. Państwo Piastów we wczesnośredniowiecznej Europie.	– rozumie pojęcia: zakon, opat, regalia, szlak bursztynowy, wasal, senior, lenno, renesans karoliński, Koran, islam, konkordat, reforma gregoriańska; – wie, kim byli: Mahomet, Karol Wielki; – wymienia władców z dynastii Piastów, krótko opisuje ich rządy;	– rozumie pojęcie: feudalizm; – opisuje sposób funkcjonowania monarchii patrymonialnej; – wymienia postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego; – wymienia przyczyny chrztu Polski; – charakteryzuje państwo Karola Wielkiego; – opisuje główne zasady islamu;	– opisuje porządek feudalny jego funkcjonowanie; – przedstawia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I; – przedstawia sytuację gospodarczą Polski za panowania pierwszych Piastów; – opowiada o zmianach, jakie zaszły w społeczeństwie polskim za rządów pierwszych Piastów;	– dostrzega zmienny charakter stosunków polsko-niemieckich we wczesnym średniowieczu i potrafi wyjaśnić przyczyny tej zmienności; – przedstawia znaczenie zakonów dla rozwoju kultury europejskiej we wczesnym średniowieczu;	

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia plemiona zamieszkujące ziemie polskie; zna daty: chrztu Polski, zjazdu gnieźnieńskiego, koronacji Bolesława Chrobrego, śmierci biskupa Wojciecha, najazdu czeskiego na ziemie polskie, koronacji Bolesława Śmiałego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg kryzysu w Polsce pierwszych Piastów; opowiada o działalności wczesnośredniowiecznych zakonów; opowiada o wojnach polsko-niemieckich za panowania pierwszych Piastów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przydomki nadane pierwszym władcom piastowskim przez potomnych 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i opisuje zmiany, jakie nastąpiły w społeczeństwie w okresie feudalizmu; przedstawia politykę pierwszych władców Polski piastowskiej i potrafi ją uzasadnić; przedstawia konsekwencje reformy gregoriańskiej 	
Sprawdzian 4. 37. Wyprawy krzyżowe Zagadnienia <ol style="list-style-type: none"> Chrześcijańscy pielgrzymi i muzułmańscy Seldżuci. Papież wzywa do wyprawy krzyżowej. Osiem krucjat. Kłęska krzyżowców. Bilans krucjat. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Seldżuci, synod, krucjata, Ziemia Święta, zakony rycerskie, Królestwo Jerozolimskie; wymienia zakony powstałe w Ziemi Świętej; zna zadania rycerzy zakonnych 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co wydarzyło się w latach: 1095, 1096, 1291; opisuje przebieg krucjat; omawia położenie pielgrzymów chrześcijańskich pod panowaniem Seldżuków; wskazuje na mapie ziemie zajęte przez krzyżowców oraz trasę ich przemarszu; wie, dlaczego Europejczycy brali udział w krucjatach 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny ruchu krucjatowego; omawia znaczenie krucjat dla sytuacji Kościoła; omawia znaczenie wypraw krzyżowych dla sytuacji rycerstwa; porównuje działalność zakonów rycerskich i innych zakonów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje skutki wypraw krzyżowych 	zagadnienia wykraczające poza podstawę programową
38. Barwny świat średnio-wiecznego rycerstwa Zagadnienia <ol style="list-style-type: none"> Uzbrojenie rycerza. Rycerstwo jako grupa społeczna. Kultura rycerska. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: rycerz, giermek, zbroja, pasowanie na rycerza, turniej; wymienia elementy uzbrojenia rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> zna obowiązki rycerza; opowiada o powinnościach giermka; wie, dlaczego rycerza nazywamy w przelocie „żywym pociskiem” 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje ceremonię pasowania na rycerza; opisuje kulturę rycerską 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakie utwory literackie głosiły wzorzec idealnego rycerza; wie, dlaczego rycerze należeli do elity społecznej; umie opisać przemiany w uzbrojeniu średniowiecznych rycerzy 	12. – 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
39. Imperium mongolskie Zagadnienia 1. Podboje Czyngis-chana. 2. Podbój Rusi. 3. Inwazja na Węgry i Polskę. 4. Złota Orda i jej losy.	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był Czyngis-chan; wskazuje na mapie tereny podbite przez Czyngis-chana; wie, kiedy nastąpiła inwazja mongolska na Polskę i Węgry; zna datę i rezultat bitwy pod Legnicą 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje podboje Mongołów; opisuje działalność Złotej Ordy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Mongołowie podbili olbrzymie tereny; podaje przyczyny klęski Polaków pod Legnicą 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje taktykę walki Mongołów i rycerstwa europejskiego 	zagadnienia wykraczające poza podstawę programową
40. Gospodarka i społeczeństwo w średniowiecznej Europie Zagadnienia 1. Życie gospodarcze po upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego. 2. Włość senioralna. 3. Postęp w rolnictwie. 4. Rozwój miast. 5. „Czarna śmierć” i konsekwencje epidemii.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: pańszczyzna, renta feudalna, stan, poddaństwo, trójpolówka, cech, gospodarka towarowo-pieniężna, „czarna śmierć”, mroczne wieki; wymienia stany tworzące średniowieczne społeczeństwo; opisuje średniowieczne stany; wymienia wynalazki, które przyczyniły się do rozwoju średniowiecznego rolnictwa; omawia przebieg i konsekwencje „czarnej śmierci” 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zastój gospodarczy we wczesnym średniowieczu; charakteryzuje włości seniora; wyjaśnia, warunki rozwijania się miast w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zmiany zachodzące w rolnictwie w okresie średniowiecza; wyjaśnia wpływ zmian zachodzących w rolnictwie na życie codzienne ludzi w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje społeczeństwo średniowieczne ze społeczeństwem starożytnego Grecji i starożytnego Rzymu; dostrzega i omawia związki między rozpowszechnianiem się nowych narzędzi a sytuacją gospodarczą w średniowiecznej Europie 	11. – 2., 3. 12. – 2.
41. Kościół i kultura w średniowiecznej Europie Zagadnienia 1. Kultura kościelna i ludowa. 2. Scholastyka i narodziny uniwersytetów. 3. Franciszkanie i dominikanie. 4. Świątynie romańskie i gotyckie.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: scholastyka, gotyk, styl romański, witraż, teologia, żywoty świętych, uniwersytet, dominikanie, franciszkanie, uniwersalizm, koncylia, niewola awiniońska papieża; charakteryzuje kulturę rycerską, kościelną i ludową; opowiada, czym zajmowano się na średniowiecznym uniwersytecie 	<ul style="list-style-type: none"> zna postać św. Tomasza z Akwinu; rozdziela budowę w stylu romańskim i gotyckim; wymienia osiągnięcia cywilizacyjne średniowiecza; wyjaśnia rolę zakonów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i wskazuje budowlę romańskie i gotyckie; omawia znaczenie uniwersytetów dla kultury średniowiecznej Europy; wyjaśnia przyczyny uniwersalizmu kultury w średniowiecznej Europie; wskazuje przejawy kryzysu w Kościele w XV w. 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega rolę Kościoła i chrześcijaństwa w życiu ludzi okresu średniowiecza; omawia przykłady jedności kultury europejskiej w średniowieczu 	12. – 1., 3.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
42. Monarchie stanowe Zagadnienia 1. Narodziny reprezentacji stanowych. 2. Ustrój monarchii stanowej na przykładzie Anglii. 3. Monarchie stanowe w Europie.	– rozumie pojęcia: parlament, monarchia stanowa, Stany Generalne, stan, przywileje, Wielka Karta Swobód, Izba Gmin, Izba Lordów; – wymienia stany społeczne i krótko je opisuje	– podaje, czym różniły się między sobą stany społeczne; – przytacza hasło, pod jakim powstawała polska monarchia stanowa; – uzasadnia, że korzeni współczesnego angielskiego parlamentu należy szukać w średniowieczu	– wyjaśnia, czym charakteryzowało się funkcjonowanie parlamentu angielskiego; – omawia mechanizmy powstania monarchii stanowej	– podaje, czym była i jaką rolę odegrała w historii Anglii Wielka Karta Swobód; – rozumie, że korzeni współczesnych form ustrojowych należy szukać nie tylko w starożytności, lecz także w średniowieczu, i potrafi wskazać przykłady	11. – 2.
43. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego Zagadnienia 1. Wojny Bolesława Krzywoustego. 2. Testament Bolesława Krzywoustego. 3. Rozbicie dzielnicowe. 4. Wzrost zagrożenia zewnętrznego – Brandenburgia i Tatarzy. 5. Państwo krzyżackie nad Bałtykiem. 6. Kolonizacja na prawie niemieckim.	– rozumie znaczenie pojęć: Krzyżacy, seniorat, testament Bolesława Krzywoustego, kolonizacja, zasądca; – wie, co wydarzyło się w latach: 1109, 1138, 1226; – podaje zasady testamentu Bolesława Krzywoustego; – wyjaśnia, w jaki sposób została złamana zasada senioratu; – wie, kto, kiedy i dlaczego sprowadził na ziemie polskie Krzyżaków	– opowiada o przebiegu wojny Bolesława Krzywoustego z cesarzem Henrykiem V; – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski przez Bolesława Krzywoustego; – wskazuje na mapie dzielnice powstałe na mocy testamentu Bolesława Krzywoustego; – wymienia ziemie, które Polska utraciła w okresie rozbicia dzielnicowego, i wskazuje je na mapie	– podaje przyczyny konfliktu pomiędzy Bolesławem Krzywoustym a Zbigniewem; – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia zasady senioratu w Polsce; – omawia okoliczności złamania zasady senioratu; – wskazuje przyczyny sprowadzenia Krzyżaków na ziemie polskie	– wyjaśnia, dlaczego cesarz udzielił Zbigniewowi pomocy przeciw Bolesławowi Krzywoustemu; – wymienia konsekwencje rozbicia dzielnicowego; – wskazuje przyczyny utraty przez Polskę kolejnych ziem; – podaje przyczyny i skutki kolonizacji prowadzonej przez ksiąząt dzielnicowych	14. – 1., 2., 3., 4.
44. Zjednoczone Królestwo Polskie Zagadnienia 1. Dążenia zjednoczeniowe. 2. Koronacje Przemysła II i Wacława II. 3. Władysław Łokietek królem Polski.	– wie, kim byli: Jakub Świnka, Przemysł II, Wacław II, Władysław Łokietek; – omawia skutki wojen prowadzonych przez Polskę z Krzyżakami za panowania Łokietka; – wie, co wydarzyło się w latach: 1295, 1308, 1320, 1331	– podaje okoliczności utraty Pomorza Gdańskiego przez Polskę; – wymienia zwolenników zjednoczenia Polski; – wskazuje na mapie ziem, którymi władał Władysław Łokietek;	– podaje przyczyny dążeń zjednoczeniowych; – wskazuje trudności, jakie napotykała księżta dążący do zjednoczenia ziem polskich; – rozumie rolę Kościola w procesie jednoczenia polskich ziem, podaje przykłady;	– podsumowuje panowanie Władysława Łokietka; – dostrzega zalety istnienia jednolitego państwa; – wyjaśnia, dlaczego Czesi próbowali przejąć polską koronę	14. – 1., 3.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
4. Zagarnięcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków. 5. Zbrojne i pokojowe próby odzyskania utraconych ziem.		<ul style="list-style-type: none"> opowiada, jakie działania podjął Przemysł II, aby uzyskać koronę 	<ul style="list-style-type: none"> wie, dlaczego Polska utraciła Pomorze Gdańskie, rozumie konsekwencje tego wydarzenia 		
45. Kazimierz Wielki królem Polski Zagadnienia <ol style="list-style-type: none"> Działania dyplomatyczne Kazimierza Wielkiego. Przemiany gospodarcze w czasach Kazimierza Wielkiego. Ustroj, prawodawstwo i system obrony państwa. Powstanie Akademii Krakowskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: sąd papieski, prawo składu, przymus drogowy, Akademia Krakowska, wieczysta jatkuzna; pokazuje na mapie państwo polskie za panowania Kazimierza Wielkiego; wie, co wydarzyło się w latach: 1343, 1348, 1364; wskazuje dziedziny funkcjonowania państwa, które rozwijały się dzięki działalności Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o polityce zagranicznej Kazimierza Wielkiego; wymienia działania podjęte przez Kazimierza w celu przyspieszenia rozwoju gospodarczego Polski, podniesienia poziomu szkolnictwa, poprawy obronności oraz systemu prawa 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dlaczego Kazimierz Wielki rozwiązywał konflikty z Czechami i Krzyżakami w sposób pokojowy, a nie zbrojny; uzasadnia, dlaczego potomni nadali Kazimierzowi przydomek „Wielki” 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie powstania Akademii Krakowskiej oraz reform gospodarczych i prawnych Kazimierza Wielkiego; wskazuje przykłady nowatorskich działań Kazimierza Wielkiego i rozumie ich przyczyny 	14. – 5., 6.
46. Od unii węgierskiej do unii litewskiej Zagadnienia <ol style="list-style-type: none"> Ludwik Węgierski na tronie polskim. Pogańska Litwa. Unia polsko-litewska w Krewie. Wielka wojna z Krzyżakami. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: unia personalna, Jagiellonowie, przywilej koszycki; wie, co wydarzyło się w latach: 1385, 1374, 1410; wie, kim byli: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, Ulrich von Jungingen; wskazuje na mapie państwa: litewskie, polskie, krzyżackie w XIV–XV w.; podaje miejsce największej bitwy w dziejach wojen Polski z zakonem krzyżackim i omawia jej skutek 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny objęcia polskiego tronu przez Ludwika Węgierskiego; wyjaśnia, dlaczego Polskę i Litwę połączyła unia personalna; wymienia postanowienia unii w Krewie; omawia skutki unii krewskiej dla Polski i Litwy; opowiada o okolicznościach wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<ul style="list-style-type: none"> wie, dlaczego w XIV w. panowały w Polsce trzy dynastie, i zna okoliczności, w jakich obejmowały one władzę; wyjaśnia, dlaczego doszło do wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie przywileju koszyckiego; omawia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej dla obu państw 	15. – 1., 2.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
47. Polska Jagiełlonów w XV w. Zagadnienia 1. Druga unia polsko-węgierska. 2. Wojna trzynastoletnia. 3. Przemiany ustroju państwa – przywileje szlacheckie, powstanie sejmku walnego. 4. Rycerz staje się ziemianinem.	<ul style="list-style-type: none"> - określa, w którym wieku i za panowania którego władcy Polskę i Węgry po raz drugi połączyła unia personalna; - wie, co wydarzyło się w latach: 1444, 1454, 1466; - łączy postacie Kazimierza Jagiełły i Władysława Warneńczyka z konkretnymi wydarzeniami; - rozumie pojęcia: inkorporacja, Związek Pruski, Prusy Krzyżackie, Prusy Królewskie, II pokój toruński, rada królewska, senat, sejm walny, sejmik ziemski, elekcja 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje życie szlachy ziemianina; - wyjaśnia zasady funkcjonowania sejmku 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia i omawia przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-węgierskiej; - podaje, dlaczego wybuchła wojna trzynastoletnia 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i okoliczności ukształtowania się polskiego sejmku 	15. - 1., 2., 3.
48. Kultura w średnio-wiecznej Polsce Zagadnienia 1. Przyjęcie chrześcijaństwa a przemiany kulturowe. 2. Ośrodki życia kulturalnego w średniowiecznej Polsce – rola Akademii Krakowskiej.	<ul style="list-style-type: none"> - wie, kim byli: Gall Anonim, Wincenty Kadłubek, Jan Długosz, Wit Stwosz, Paweł Włodkowic, Mikołaj Kopernik; - wymienia polskie kroniki średniowieczne; - wskazuje główne cechy stylów romańskiego i gotyckiego; - rozumie znaczenie Akademii Krakowskiej dla rozwoju polskiej nauki i kultury; - rozumie pojęcia: ratusz, sukiennice, rocznik, kronika, rotunda 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje polskie miejscowości, w których znajdują się budowle romańskie lub gotyckie; - wie, że życie kulturalne rozkwitało wokół dworu i Kościoła; - wymienia zakony, które przyczyniły się do rozwoju kulturalnego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje styl gotycki z romańskim; - na podstawie fotografii rozpoznaje cechy stylów romańskiego i gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje, czym różnił się nurt ludowy polskiej kultury od nurtu dworskiego; - wymienia cechy wspólne kultury polskiej i europejskiej w okresie średniowiecza 	12. - 1., 3.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Podstawa programowa
<p>49. Lekcja powtórzeniowa. Rozkwit i schyłek wieków średnich</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kultura średniowiecznej Europy. 2. Od monarchii patrymonialnej do monarchii stanowej. 3. Zjednoczone Królestwo Polskie – państwo, społeczeństwo, gospodarka, kultura. 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co wydarzyło się w latach: 1109, 1138, 1122, 1308, 1320, 1364; – zna postacie: Kazimierza Wielkiego, Władysława Łokietka, Bolesława Krzywoustego, Czyngis-chana; – rozumie pojęcia: sąd papieski, Krzyżacy, testament Bolesława Krzywoustego, monarchia stanowa, stan, niewola awiniońska, uniwersytet, trójpolówka, renta feudalna, Mongołowie, krucjata, zakon rycerski, „czarna śmierć”; – wskazuje na mapie Ziemię Świętą 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia stany i zakony istniejące w średniowiecznej Europie; – opisuje działania: Bolesława Krzywoustego, Władysława Łokietka, Kazimierza Wielkiego; – zna postać św. Tomasza z Akwinu; – omawia okoliczności sprowadzenia do Polski Krzyżaków; – wskazuje okoliczności rozbicia dzielnicowego oraz zjednoczenia ziem polskich; – opisuje ustrój monarchii stanowej; – opowiada o konflikcie między cesarstwem a papieżem; – opisuje przebieg krucjat; – wie, kiedy rozegrała się bitwa pod Legnicą, i zna jej rezultat 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny i skutki konfliktu pomiędzy cesarstwem a papieżem; – przedstawia zmiany gospodarcze w Europie w okresie średniowiecza; – podaje przyczyny i skutki rozbicia dzielnicowego Polski; – opowiada o zjednoczeniu ziem polskich, wskazując jego przyczyny; – opisuje style romański i gotycki w architekturze 	<ul style="list-style-type: none"> – diagnozuje kryzys XIV–XV w.; – wymienia skutki kryzysu późnego średniowiecza w Europie Zachodniej 	
<p>Sprawdzian 5.</p>					